

„Usługi transgraniczne na rynku wewnętrznym – znaczący wkład w osiągnięcie spójności gospodarczej i społecznej”

Badanie

Streszczenie

Jednolity rynek europejski niewątpliwie przyczynił się do zwiększenia dobrobytu i zamożności w całej Europie, gwarantując swobodny przepływ towarów, kapitału, usług i pracowników między państwami członkowskimi. Badanie to skupia się na dwóch ostatnich aspektach, zwłaszcza na świadczeniu usług transgranicznych. Usługi transgraniczne często obejmują osoby fizycznie przekraczające granicę między państwami członkowskimi. Tego rodzaju usługi mogą być świadczone w trakcie krótkiego pobytu lub poprzez delegowanie pracowników na dłuższy okres. Delegowanie pracowników w celu tymczasowego świadczenia usług za granicą jest regulowane przez dyrektywy Unii Europejskiej. Przepisy te mają na celu stworzenie jasnych ram gwarantujących uczciwą konkurencję i poszanowanie praw pracowników delegowanych, tak aby zarówno przedsiębiorstwa, jak i pracownicy mogli w pełni korzystać z możliwości oferowanych przez rynek wewnętrzny. Jednak zbyt rygorystyczne przepisy mogłyby skutecznie funkcjonować jako bariera rynkowa dla przedsiębiorstw o niższej wydajności pracy.

Aby pokazać możliwe skutki nadmiernej regulacji europejskiego rynku usług, badanie to ma na celu ilościowe określenie wartości transgranicznych usług w kontekście spójności gospodarczej i społecznej w Europie.

W 2014 r. w Unii Europejskiej powstało około **10,9 mln miejsc pracy** opartych na eksporcie usług transgranicznych do innych państw członkowskich UE. Od 2000 r. łączna liczba pracowników wykonujących usługi transgraniczne wzrosła niemal dwukrotnie. Całkowite zatrudnienie w UE wzrosło o 5,5 %, przy czym zatrudnienie transgraniczne wzrosło o 94 %, **co wyraźnie przemawia za wzrostem zatrudnienia w UE.**

Podczas gdy mniejsze państwa europejskie i państwa członkowskie Europy Środkowej i Wschodniej – w stosunku do ich całkowitej siły roboczej – bardziej inwestują w rynek usług transgranicznych, większość transgranicznych miejsc pracy znajduje się w państwach UE-15. Około 74 % transgranicznych miejsc pracy znajduje się w tych krajach, przy czym Zjednoczone Królestwo, Niemcy i Francja przyjmują najwięcej pracowników wykonujących usługi transgraniczne. Ustalenie to jest zgodne z poprzednimi badaniami dotyczącymi usług transgranicznych w oparciu o liczbę dokumentów przenośnych A1. Ponad 38 % zarejestrowanych przypadków delegacji pracowników dotyczy sytuacji pomiędzy dwoma państwami członkowskimi o wysokich wynagrodzeniach. Te dwa wyniki pokazują, że eksport usług transgranicznych jest **ważnym czynnikiem gospodarczym we wszystkich państwach członkowskich.** W wielkościach całkowitych Zjednoczone Królestwo najwięcej zyskuje na jednolitym rynku usług w UE. Brexit może zagrozić 1.7 mln transgranicznych miejsc pracy w Zjednoczonym Królestwie.

Chociaż usługi transgraniczne często wiązały się z pracochłonnymi zadaniami, z badania wynika, że **zatrudnienie w sektorach usług opartych na wiedzy**, które są uzależnione od eksportu usług transgranicznych, **wzrosło prawie o tyle samo, co w przypadku zadań wymagających dużego nakładu pracy.** Od 2000 r. zatrudnienie transgraniczne w sektorach usług opartych na wiedzy

zwiększyło się o 77 %. Około 4,2 % miejsc pracy w sektorach usług opartych na wiedzy w UE-28 zależy od eksportu usług transgranicznych. Ponadto pojedynczym sektorem gospodarki najbardziej zależnym od eksportu usług transgranicznych jest świadczenie usług specjalistycznych, naukowych i technicznych. Około 13,6 % miejsc pracy w sektorze w UE-28 zależy od eksportu usług transgranicznych. Świadczy to o tym, że usługi transgraniczne nie ograniczają się do miejsc pracy wymagających dużych nakładów pracy. Są one również bardzo ważne dla tworzenia miejsc pracy opartych na wiedzy w sektorach, w których płace są wysokie.

W odniesieniu do dobrobytu gospodarczego i wzrostu zatrudnienia w badaniu stwierdzono **wyraźny pozytywny związek między usługami transgranicznymi a wzrostem gospodarczym i wzrostem zatrudnienia**. Kraje o wyższym udziale usług transgranicznych odnotowały znacznie większy wzrost zatrudnienia i wzrostu PKB niż państwa, które w mniejszym stopniu uczestniczyły w tym rynku. W szczególności wzrost zatrudnienia jest ściśle związany z udziałem w udziale transgranicznych miejsc pracy w gospodarce. Jeśli dany kraj zwiększy swój udział w usługach transgranicznych o 1 %, oczekuje się, że jego całkowity poziom zatrudnienia wzrośnie o 0.013%.

Pozytywny wpływ usług transgranicznych można zaobserwować **w gospodarce ogółem, ale również w sektorach usług opartych na wiedzy**. Kraje o większej liczbie miejsc pracy opartych na wiedzy zależnych od eksportu usług transgranicznych, odnotowały silniejszy wzrost zatrudnienia w sektorze usług opartych na wiedzy niż w innych krajach.

Analiza statystyczna ma ponadto na celu uzyskanie dalszych dowodów na pozytywny związek między usługami transgranicznymi a wzrostem gospodarczym w gospodarce. Zmniejszenie udziału usług transgranicznych o 1 % mogłoby obniżyć całkowity PKB w UE-28 o około 8 mld EUR. Efekt ten opiera się jednak na założeniu, że miejsca pracy uzależnione od eksportu usług transgranicznych mogłyby zostać zastąpione zapotrzebowaniem krajowym na pracowników zatrudnionych obecnie w przemyśle usług eksportowych, a tym samym utrzymać stałą całkowitą liczbę zatrudnionych. Biorąc pod uwagę, że łącznie 10.9 mln miejsc pracy zależy od eksportu usług transgranicznych, skutki gospodarcze ostrzejszych ram prawnych dotyczących eksportu usług transgranicznych mogą być znacznie wyższe. W 2014 r. całkowita **wartość dodana wynikająca z eksportu usług transgranicznych wyniosła około 625 mld EUR w UE-28**.

Ponieważ nadal obserwuje się pozytywny wpływ transgranicznego udziału usług przy jednoczesnym utrzymaniu stałego zatrudnienia, można założyć, że miejsca pracy w sektorach, w których występuje transgraniczny eksport usług, wydają się mieć wyższy pozytywny wpływ na krajowy PKB niż statystyczne miejsce pracy w gospodarce ogółem.

W badaniu stwierdzono również **pozytywne powiązanie między usługami transgranicznymi a wskaźnikami spójności społecznej**. Kraje o wyższym udziale usług transgranicznych notują średnio niższy odsetek osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Ponadto średni poziom szczęścia i zadowolenia z życia jest pozytywnie skorelowany z udziałem miejsc pracy zależnych od eksportu usług transgranicznych. Wydaje się zatem, że wyższy udział usług transgranicznych przyczynia się do **zwiększenia szczęścia przeciętnego człowieka w gospodarce**.

Wpływ zatrudnienia zależnego od usług transgranicznych na spójność społeczną jest znaczący, lecz raczej niewielki w liczbach bezwzględnych. Wzrost udziału transgranicznego świadczenia usług o 1 % zwiększa „wskaźnik zadowolenia” – w skali od 1 do 4 punktów – o 0.0086 punkta. Ponieważ jednak uzyskane wcześniej wyniki wskazują, że usługi transgraniczne są istotnym czynnikiem całkowitego

wzrostu zatrudnienia, przy ocenie wartości usług transgranicznych w zakresie spójności społecznej należy uwzględnić pozytywne skutki związane z tworzeniem miejsc pracy i bezpieczeństwem zatrudnienia.

W rezultacie można zaobserwować wyraźne pozytywne powiązanie między eksportem usług transgranicznych a spójnością społeczną, wzrostem gospodarczym, a zwłaszcza wzrostem zatrudnienia. Wdrożenie transgranicznych łańcuchów wartości w przemyśle usługowym może zatem zostać uznane za **istotny czynnik pobudzający europejską gospodarkę**.

Ważnym czynnikiem dla społeczeństwa w UE jest harmonizacja dobrych warunków życia w UE. Aby wspierać ten cel, europejski jednolity rynek usług musi być zaprojektowany w taki sposób, aby różnice między poszczególnymi krajami nie były zbyt duże. Zbyt rygorystyczne przepisy dotyczące zdolności do świadczenia usług transgranicznych mogą jednak przynieść odwrotne do zamierzonych skutki dla harmonizacji warunków życia w państwach członkowskich poprzez ograniczenie wzrostu gospodarczego i wzrostu zatrudnienia.

Mimo że ramy regulacyjne muszą gwarantować prawa i warunki pracy pracowników zatrudnionych w usługach transgranicznych, należy unikać nadmiernej regulacji, która poważnie utrudnia świadczenie usług transgranicznych. Z danych zawartych w niniejszym badaniu wynika, że różne sektory gospodarki różnią się stopniem zależności od usług transgranicznych, a zatem zasady eksportu usług w UE mogą mieć różny wpływ na działalność gospodarczą. Skuteczne uregulowanie usług transgranicznych powinno uwzględniać te różnice. Dzięki **stosowaniu przepisów tylko w odniesieniu do sektorów usług, w których konieczne jest właściwe uregulowanie**, jednolity rynek może być o wiele bardziej skuteczny.